

Poletje, ko sem se naučila leteti

Leto kada sam naučila da letim

9+

avtorica Tina Poglajen

Kinodvor. Mestni kino.
www.kinodvor.org

Kazalo

Uvodna beseda	3
O filmu	4
Filmografski podatki	4
Kratka vsebina	4
Daljša vsebina	4
O avtorju	6
Režiser o filmu	6
Kritike	6
Izhodišča za pogovor	7
Pred ogledom filma	7
Pogovor po ogledu filma	7
Odraščanje, najstništvo, prva ljubezen	7
Družabna omrežja in odnos do telesa	8
Načrti in zaobljube	9
Liki v filmu	10
Komedija	11
Vizualna podoba filma, vizualne metafore in posebni učinki	12
Reševanje nesoglasij	13
Jugoslavija, vpliv vojne na družbo in družino	14
Počitnice	14
Predlogi za dodatne dejavnosti	15

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na solski@kinodvor.org.

Kolofon | **Poletje, ko sem se naučila leteti** • Gradivo za učitelje in starše
• *Avtorica*: Tina Poglajen • *Uredila*: Barbara Kelbl • *Jezikovni pregled*: Mojca Hudolin • *Slikovno gradivo*: Con film, arhiv Kinodvora • *Izdal v elektronski obliki*: Javni zavod Kinodvor, 2022, *zanj*: Metka Dariš.

Uvodna beseda

Poletje, ko sem se naučila leteti je film o sanjskih počitnicah dvanajstletne Sofije, hkrati pa tudi pripoved o odraščanju in spravi – osebni, družinski in družbeni. Film Radivoja Andrića je nastal po istoimenskem romanu Jasminke Petrović in nemudoma osvojil občinstva – ne le v regiji, temveč tudi na filmskih festivalih širom sveta.

Film, ki bi lahko na prvi pogled deloval kot komedija o »plitkih najstniških skrbih«, kot so telefoni, družabna omrežja, videz, ličila, prve simpatije in najstniške romance, v pripoved nežno in subtilno vplete teme, povezane s težo. Tako kot Sofija med poletjem, ko se »nauči leteti«, odkriva, da stvari niso tako preproste, ali vsaj ne takšne, kot se zdijo. Prva ljubezen – ali zgolj simpatija – ni tako globoka, vrstniki niso tako kul, počitnice z družino pa ne tako dolgočasne, kot je mislila. Film **Poletje, ko sem se naučila leteti** se pretanjeno dotakne tem, ki v veliki meri določajo današnja najstniška – in odrasla – življenja. Na primer, kako je na spletu in družabnih omrežjih tekmovanje za ugled in sprejetost med vrstniki še bolj poudarjeno, ali kako so negotovosti mladostnikov in mladostnic, ki včasih prerastejo celo v nesprejemanje lastnega telesa, postale nekaj čisto običajnega.

Še posebno impresivno pa je, kako se film ne izogiba zgodovinski dejanskosti dogajanja na območju držav nekdanje Jugoslavije v preteklih desetletjih; v pripoved o mladostniških skrbih težke izkušnje njihovih staršev in starih staršev vpelje povsem neprisiljeno. Vprašanje je namreč, koliko današnji dvanajstletniki dogajanje sploh poznajo, koliko lahko o tem govorijo s svojimi starši in predvsem starimi starši, čeprav njihove izgube vplivajo tudi na življenja današnjih mladih – četudi ti za to morda niti ne vedo.

O filmu

Filmografski podatki **slovenski naslov** Poletje, ko sem se naučila leteti / **izvirni naslov** Leto kada sam naučila da letim

država in leto produkcije Srbija/Hrvaška/Bolgarija/Slovaška, 2022

jezik srbščina, hrvaščina/slovenski podnapisi

tehnični podatki DCP, barvni, 87 minut

režija Radivoje Andrić

scenarij Ljubica Luković, po romanu Jasminke Petrović

fotografija Dušan Joksimović

montaža Dejan Urošević

zvok Momchil Bozhkov, Vladan Korać

glasba Vasil Hadžimanov

igrajo Klara Hrvanović (Sofija), Olga Odanović (Marija), Snježana Sinovčić (Luce), Žarko Laušević (Nikola)

producenta Maja Popović Milojević, Milan Stojanović

distribucija Con film

festivali, nagrade

BUFF, Malmö (nagrada žirije ECFA)

Kratka vsebina Dvanajstletna Sofija sanjari o kampiranju s prijatelji in o prvem poljubu. Toda poletne počitnice mora preživeti v razpadajoči družinski hiši na Hvaru, pri precej naporni babici Mariji in njeni norčavi sestri Luci. Brez družbe, signala in interneta je Sofijino življenje na Hvaru »kar nekaj«, toda vsakdanjo monotonost kmalu prekine zanimiva družba mladostnikov na otoku, pa tudi nenavadno vedenje babice Marije. Sofija sumi nekakšno skrivno romanco, toda velika preiskava babičinega ljubezenskega življenja nazadnje pripelje do odkritja dolgo varovane družinske skrivnosti ...

Daljša vsebina Dvanajstletna Sofija v Beogradu prosti čas preživlja s prijateljico Juli, ki veliko pozornosti posveča družabnim omrežjem. Sofija je skrivaj zaljubljena v njenega brata Marka. Vsi skupaj nameravajo iti kampirat; puncici sestavita seznam ciljev za poletje – med drugim najti kul družbo in doživeti prvi poljub, a namesto kampiranja se Sofija znajde na avtobusu za Hrvaško v spremstvu čemerne babice Marije, ki ji kar naprej teži.

Na Hvaru živi Marijina sestra Luce. Marija pokaže Sofiji fotografijo, na kateri sta skupaj, zadnja tretjina fotografije pa je odtrgana. Noče povedati, kdo je bil na sliki, in Sofija sklepa, da je šlo za kako staro ljubezen. Teta Luce je mila, pravo nasprotje Marije. Mariji prinese fige, ki jih ta z užitkom je, dokler ne izve, da jih je zanjo nabral Nikola. Vse kaže, da gre za moškega, ki manjka na fotografiji. Sofija v pristanišču spozna dečka svojih let, Luka, ki se ji zdi simpatičen.

Lucina hiša je stara, smrdi po vlagi in je zelo daleč od plaže. Tam so hrošči in pajki, ni pa wi-fija. Sofija obupuje nad svojo usodo. V spalnici najde kopijo fotografije, ki je cela. Na njej je poleg Luce in Marije neznan fant. Babica še vedno noče povedati, za koga gre. Luce predlaga, da bi Sofijo predstavili »Dobrenkinemu malemu«, a jo Marija zavrne.

Sofiji babica Marija na plaži kar naprej teži. Sofija se zgrozi nad svojimi kosmatimi nogami – zdijo se ji veliko bolj poraščene, kot so v resnici. Marija jo zafrkava, da bo morala uporabiti kosilnico. Pokliče jo Luka, fant iz pristanišča. Sofija mu potoži o svojih težavah, a preden bi se lahko podružila, jo Marija, ki je opazila Nikolo, že nažene s plaže, rekoč, da se bliža nevihta.

Na poti srečata Martina, ki se ga Marija razveseli. Sofija opazi, da se ji naenkrat ne mudi več. Doma Marija Luce ne pusti, da bi delala – vse prevzame ona. Sofija spozna fanta v zeleni majici, ki ji pove geslo za wi-fi. Očitno mu je všeč. Na telefonu jo čakajo slike prijateljev, ki kampirajo – z njimi je tudi Marko. Spogleduje se s fantom v zeleni majici, ko se prikaže babica in jo spravi v zadrego pred vsemi.

Babica se odpravlja ven. Luce jemlje zdravila. Sofiji dovoli na sprehod po mestu, dokler se babica ne vrne. Tam naleti na Luka in skupaj ugotovita, da je šla Marija na večerjo z ribičem Martinom. Sofija razmišlja, ali naj poljubi Luka, a izkaže se, da sta bratranec in sestrična. Sofija je zelo jezna na svojo babico, ker ji je to prikrivala.

Zjutraj se Marija in Luce prerekata o Marijinem molku. Marija je nenavadno prijazna do Sofije, ta pa ne skriva, da je nanjo jezna. Izve, da si je Marko našel drugo dekle, kar jo zelo potre. Nato se odloči, da ji Marko ne bo uničil počitnic. Odločena je, da bo pričela znova in da se ne bo več nikomur dokazovala. Na obisk pride Luka, in ko ga vidi Marija, je ganjena. Pravi, da je podoben Tončiju.

Sofija jo vpraša, kdo je to. Babica ji še ne želi povedati, a Sofija v prepiru med njo in Luce sliši, da je Nikola njej in njeni družini zagrozil, da jih bo pregnal s puško. Marija mu je napisala pismo, Nikola pa ji je odgovoril, da je prestopila k sovražniku. Luce ji prigovarja, da je bila takrat vojna, da nihče ni bil pri sebi – še posebno pa ne on, ker mu je umrl sin. Sofija pride v kuhinjo in objame babico Marijo, ki je v solzah. Da bi ju razvedrila, Luce začne peči miške po receptu njune none. Medtem ko jih pripravljajo skupaj in jedo, so vse tri zelo srečne. Naenkrat se začne pripravljati k nevihti. Tečejo na dvorišče pobrat perilo, ki se suši, in Sofija vidi nono Luce, ki se od sreče dvigne v zrak in leti.

Zgodaj zjutraj jo zbudi Marija. Luce se ne počuti dobro, s helikopterjem jo bodo odpeljali v Split. Babica jo odpelje k Nikoli. Pri njem spozna svojo teto Dobrenko, Lukovo mamo, pa tudi mlajšo sestrično Ano. Pri zajtrku Sofija vidi, kako izguba Tončija Nikolo še vedno boli. Vsi trije otroci se s kolesi odpravijo ven. Zelo se zblížajo. Doma jih vidi Nikola, ki ga to gane. Na plaži se družijo še z drugimi otroki in se zelo zabavajo. Med njimi je tudi fant, s katerim se je Sofija spogledovala ob morju; ime mu je Timi. Sofija ugotavlja, da je bil to najboljši dan v njenem življenju. Na družabnem omrežju objavi sliko sebe in Timija. Juli ji pošlje sporočilo, naj jo takoj pokliče, a ga Sofija ignorira.

Vrne se Luce, ki je videti zelo slabotna. Ob njeni postelji sta tako Nikola kot Marija in s Sofijino pomočjo se končno pobotata. Luce jo pošlje v mesto po miške in na zabavo z ognjemetom, kamor naj gre z Luko in Ano. V mestu srečajo družbo, tudi Timija. Sama se vzpneta na vrh hriba, da bi tam gledala ognjemet. Poljubita se. Ko pride Sofija domov z miškami, tam najde zbrane žalujoče. Nikola jo ihte objame in Sofija takoj ve, kaj se je zgodilo – Luce je umrla. Luka, Ana in Sofija prisežejo, da se ne bodo nikoli sprli. Ko Marija in Sofija odhajata, se od njiju poslovita Nikola in njegova družina. Na trajektu Sofija pove babici o prvem poljubu, ta pa ji reče, da se je tudi ona prvič poljubila na istem mestu. Dohiti ju čoln s Sofijinimi prijatelji. Sofija se dvigne v nebo – ugotovi, da se je naučila leteti. Poleg nje leti tudi babica Marija.

O avtorju Radivoje Andrić (1967), sprva odrski, danes pa televizijski in filmski režiser, se je najprej kalil kot asistent režije pri večjih projektih, kot je film **Lepe vasi lepo gorijo**. V slovenskih kinih smo ga spoznali kot režiserja celovečerc **Munje!** in **Ko bom velik, bom kenguru**. Po štirih televizijskih serijah je posnel svoj peti film, **Poletje, ko sem se naučila leteti**.

Režiser o filmu »V Malmöju smo imeli dve projekciji, med občinstvom so bili sami otroci. Obe sta bili bolj podobni rock koncertu kot filmski predstavi. Otroci so se zelo burno odzivali na vse, kar se je dogajalo v filmu. Po projekciji so imeli priložnost, da me vprašajo, kar želijo. Pokazali so veliko zanimanja, postavljali so pametna vprašanja. Pravzaprav nam je komaj uspelo zaključiti pogovor, saj vprašanjem kar ni bilo konca. Neizmerno me veseli, da se otroci iz povsem drugačne kulture tako lepo odzivajo na film in ga tako dobro razumejo. Priznati moram, da tega nisem pričakoval. Na drugi projekciji je bilo še bolj noro, saj je bila še večji rock koncert, in na koncu me je prišlo nekaj fantov in deklet celo prosit, da se jim podpišem na roko. No, pa sem se – človek brez posluha – končno počutil kot prava rock zvezda. In resnici na ljubo so mi ti odzivi pomenili več kot sama nagrada.«
- Radivoje Andrić

Kritike »*To je pravzaprav film o prvem poljubu. Na drugi ravni, oziroma z vidika odraslih, za katerega otroci nikakor niso slepi, pa je to film o smrti. In na tretji ravni, ki združuje vse zgodbe in ustvarja zgodbo vseh zgodb, ki so v filmu prikazane ali samo nakazane, je to film o spravi. To je prvi postjugoslovanski film o spravi. Posnet je bil 27 let po koncu vojne. /.../*

*Radivoje Andrić je filmsko zgodbo spremljal z neizmerno natančnostjo. Sam scenarij bo navdušil tudi gledalce, ki zgodbe niso poznali. Čeprav se skozi odličan film za otroke pretaka ena najmočnejših filmskih zgodb za odrasle v zadnjih tridesetih letih, je zapletena in bogato razčlenjena pripoved gledalcem ves čas jasna in razumljiva. Radivoje Andrić pripelje vse zgodbe, ki jih v filmu začne, do sklenjenega kroga. Ničesar ne obravnava lahkotno ali površno, Andrić pa je – in to je največja pohvala, kar si jih lahko predstavljam, tako v prozi kot filmu – obenem izjemno pozoren na tistega enega idealnega gledalca. Denimo na tistega, ki bo znal spremljati babičino tankočutno jezikovno preobrazbo med Beogradom in Hvarom, ki jo Olga Odanović mojstrsko igra. In ki bo do konca spremljal vsako besedo, gesto in grimaso med babico in njeno sestro, ki jo Sofia kliče nona (enako samozavestno in močno jo igra Snježana Sinovčić). Olga Odanović in Snježana Sinovčić, ki sta seveda izvrstni igralki, sta morali v tem filmu v vsakem trenutku zelo natančno vedeti, kaj morata narediti, misliti in čutiti.«
- Milenko Jerković, Express*

Izhodišča za pogovor o filmu

Pred ogledom filma

Film se dogaja v času poletnih počitnic. Kako učenke in učenci najraje preživljajo počitnice? Kaj so zanje dobre počitnice?

Pomembna tema v filmu so tudi načrti in zaobljube. Povprašajte učence in učenke, ali kdaj delajo načrte, si zastavljajo cilje ali celo delajo zaobljube. Ob kakšnih priložnostih? Ko gre kaj narobe ali tudi sicer? Kaj pa načrti – glede počitnic, glede šolskega leta, športa, drugih dejavnosti – morda celo življenjski načrti – na primer kaj bodo postali, ko bodo odrasli?

Pogovorite se z učenci o tem, katere države je obsegala Jugoslavija, kdaj je nastala in kdaj je razpadla. So morda tudi sami iz katere od teh držav – se je kdo tam rodil? Imajo v državah nekdanje Jugoslavije prednike, sorodnike, prijatelje? So kdaj obiskali katero izmed teh držav, ali pa poznajo predvsem Hrvaško zaradi obiskov morja?

Kakšne so razlike med državami nekdanje Jugoslavije? Katera mesta poznajo? Kaj jih veže na te kraje, kakšni so spomini nanje, kakšne občutke v zvezi z njimi imajo? Kaj so morda videli v filmih, brali v knjigah ali na spletu, slišali od staršev ali koga drugega?

Morda vedo, kaj se je tam dogajalo v devetdesetih? Koliko so bili takrat stari njihovi starši, sorodniki, sorojenci, prijatelji? Ali poznajo koga, ki je takrat pribežal v Slovenijo in tukaj ostal – ali pa je bila morda takšna njihova družina?

Pogovor po ogledu filma

Odraščanje, najstništvo, prva ljubezen

Sofija je na pragu pubertete – pri dvanajstih letih jo prvič začnejo zanimati fantje, ima simpatijo in si želi doživeti prvi poljub.

Kako Sofija doživlja prvo zaljubljenost? Zakaj ji je všeč Marko? Kako dobro ga pozna? Česa si želi in zakaj je nesrečna? Kako se od tega razlikuje njen odnos s fantom, ki ga spozna na Hvaru in s katerim se poljubi? Kaj ji je všeč na Marku, kaj na Luki? Je nesrečna, ko se od Luke konec poletja poslovijo in zakaj (ne)?

Pogovorite se o tem, katere stvari v najstniških letih oz. v puberteti veliko mladih še doživi prvič – poleg prve zaljubljenosti in morda poljuba. Kateri življenjski dogodki zaznamujejo to obdobje? Katere odločitve morajo mladi v teh letih sprejeti, kakšna spoznanja jih čakajo? Morda v zvezi z lastnim telesom, čustvi, spolnostjo in seksualnostjo, zanimanji, šolanjem, bodočim poklicem, prijateljstvom, življenjskimi prelomnicami, posebnimi veščinami ... Zakaj je to obdobje lahko lepo in zakaj hkrati težko? Ali v zvezi s temi dogodki kdaj čutijo pritisk k določenim ravnanjem, čeprav še niso pripravljeni, pripravljene? – Ali se jim zdi, da ti dogodki prihajajo prepočasi?

Družabna omrežja in odnos do telesa

Sofija je grozno potrta, ko jo starši namesto na kampiranje s sošolci pošljejo na Hvar z babico, a tam dobi nekaj, česar v družbi Juli in Marka najbrž ne bi – pristne stike in družino. Kako se v teh letih spreminja odnos mladostnic in mladostnikov s starši in družino?

Še enkrat si oglejte začetek filma.

Četudi Sofija rada bere, je hkrati zelo obremenjena z normativi glede zunanjega videza, lepotnimi standardi, ki jih med drugim narekujejo družabna omrežja in tamkajšnji vplivniki in vplivnice, pa tudi pritisk vrstnikov in vrstnic, ki ga poseblja njena prijateljica Juli.

Pogovorite se o tem, kako različni sta Sofija in Juli. Kaj zanima eno in kaj drugo? Zakaj je Juli takšna, kot je? Kaj mislite, da bi s posvečanjem pozornosti videzu in družabnim omrežjem rada dosegla? Česa si želi? Kaj pa Sofija? Tudi ona je zelo obremenjena s svojim videzom – kaj jo skrbi? Se učencem in učenkam zdi, da so njene skrbi utemeljene? Od kod ji ideja, da ima kot dvanajstletna deklica preveč poraščene noge?

Negativne misli in občutki glede lastnega telesa (ali enega dela telesa) so na žalost zelo pogosti, nekatere ljudi spremljajo vse življenje, še posebno izraziti pa so lahko prav v času pubertete. Posamezniki ali posameznice, ki jih to prizadene, razmišljajo o tem, da so grdi/grde, in teh misli ne zmorejo nadzorovati, zato se lahko počutijo potrte in manjvredne. V ogledalu se ne vidijo realistično, temveč se lahko vidijo kot debele, četudi so v resnici

vitki, poraščene, četudi niso v tem smislu nič posebnega, mislijo, da njihove mozolje vsakdo opazi, da imajo pretanke/pregoste ali preravne/preskodrane lase, niso jim všeč njihove obrazne poteze ... Pogovorite se o tem, kako je mogoče izboljšati samopodobo, kako se naučiti sprejemati sebe in svoje telo. Imajo kake ideje, kako bi to lahko dosegli ali pomagali komu, ki se spopada s takšno težavo? Kako je ta upodobljena v filmu (prizor, kjer so s posebnimi učinki dodane dlake na Sofijinih nogah)? Kako se s tem spopada Sofija? Kakšno vlogo pri vsem skupaj igrajo družabna omrežja? Kaj mladi tam vidijo in kaj objavljajo? Kakšen vpliv imajo na njihovo počutje – kako se počutijo, ko gledajo fotografije znanih ali vplivnežev, vplivnic? Zakaj? Česa si želijo, ko objavljajo svoje fotografije? Se dobro počutijo, če njihova objava dobi veliko všečkov ali ogledov? Razmislijo naj, ob katerih dejavnostih imajo dober občutek in so zadovoljni, veseli, srečni – in katere dejavnosti pri njih spodbujajo slabo voljo, nesamozavestnost, potrnost.

Načrti in zaobljube Ponavljajoč motiv v filmu so zaobljube in načrti. Katere izmed teh so si zapomnili učenci in učenke?

Denimo: načrt za poletje, ki ga naredita Juli in Sofija. Kakšni so njuni cilji? Kako se razlikujejo? Se njuni načrti uresničijo tako, kot sta pričakovali? Je to dobro ali slabo?

Ali pa na sredini filma, ko se Sofija zaobljubi, da bo odslej vse drugače – da ji Marko ne bo uničil poletja, da se ne bo nikomur več dokazovala, da se ne bo več bala, da bo nov človek ... Kako je ta njena zaobljuba drugačna od delanja načrtov na začetku filma? Kaj jo privede do tega?

Proti koncu filma se bratranec in sestrični, Luka, Sofija in Ana, zaobljubijo, da se ne bodo nikoli tako sprli, da med seboj ne bi govorili. Kaj pa njih privede do te zaobljube? Je bilo tudi to, da Nikola in babica Marija toliko let nista govorila, del kakšne zaobljube? Kaj pa je njiju privedlo do tega – in do tega, da sta »zaobljubo« nazadnje prelomila in se pobotala?

Se načrti vedno uresničijo? Če se ne, zakaj? Kaj vpliva na to, ali se uresničijo

ali ne? Ali lahko na to vedno vplivajo sami? Kaj pa če se ne uresničijo – ali se uresničijo drugače, kot so si zamislili? Se lahko s tem vseeno sprjaznijo, spremenijo načrte?

Liki v filmu Kateri lik v filmu *Poletje, ko sem se naučila leteti* je bil učenkam in učencem najbližje? Sofija? Ali morda kateri drugi? Jih je kateri izmed likov spominjal na koga, ki ga poznajo?

Pogovorite se o tem, kaj je kliše: nekaj, kar se v filmih ali drugje prepogosto ponavlja, kar smo videli že nešteto krat. Kakšni so klišejski liki? So že kdaj naleteli na primer lika norega znanstvenika s štrlečimi lasmi ali sramežljivega piflarja z zobnim aparatom, ali dekleta s svetlimi lasmi, ki je prikazano kot neinteligentno, površinsko, celo hinavsko, ali starejše ženske, ki kar naprej sitnari in je slabe volje ... Se spomnijo še kakega takega klišeja? Klišejski liki so običajno tudi zelo enoplastni: o njih in njihovem značaju, ravnanjih, ne moremo povedati veliko, opišemo jih lahko s stavkom ali dvema. Večplastni liki pa so kompleksnejši: ne moremo jih na hitro opredeliti, nekatere njihove lastnosti so očitne na prvi pogled, vedno pa v njih slutimo tudi nekaj več (nekaj, kar se izmika preprostemu opisu). Neklišejski liki so zato običajno zanimivejši, polnejši, bolj »življenjski«, vzbujajo nam radovednost, sprožajo vprašanja, ne moremo jih odpisati z enim stavkom.

So se liki v filmu *Poletje, ko sem se naučila leteti* mladim zdeli klišejski ali ne? Kakšna je Juli? Kakšna je Sofija? Kaj pa babica Marija? Kaj je tisto, kar jih (če jih) ločuje od klišejev? Kaj na njih bi lahko bilo klišejsko, v katerih lastnostih pa se izmikajo klišeju, so bolj večplastni?

Komedija Eden izmed filmskih žanrov, kamor bi lahko uvrstili film **Poletje, ko sem se naučila leteti**, je komedija. Z učenci in učenkami se pogovorite o tem, kaj sploh je žanr. Katere filmske žanre poznajo – poleg komedije verjetno še akcijski film, grozljivko, dramo, ljubezensko zgodbo, pustolovski film, mladinski film, kriminalko, morda pa tudi film ceste, zgodbe o odraščanju, družinsko dramo, film noir in druge nišne žanre. Primesi katerih žanrov so še opazili v filmu **Poletje, ko sem se naučila leteti**?

Katere komične elemente ali elemente komedije so opazili v filmu? Kaj se jim je zdelo najbolj smešno, najbolj duhovito, zabavno?

Ali bolj natančno: katerim likom v filmu so se največkrat smejali? Morda babici Mariji, ki kar naprej teži, Sofiji na obraz maže sončno kremo, v fantazijskem prizoru kot morilska babica seseklja oso, beži s plaže, ko vidi Nikolo, in pozabi bežati, ko naleti na Martina ... Ali pa Sofijini prijateljici Juli, ki se preveč ukvarja z družabnimi omrežji? Morda kar sami Sofiji, ki rada sanjari – ko si na primer samo sebe predstavlja kot tragično zapuščeno ljubimko iz 19. stoletja, ko izve, da ima Marko novo dekle ...

Na kakšen način – poleg likov – režiser v filmu še ustvarja komičnost? Z že omenjenimi fantazijskimi elementi ali prizori sanjarjenja, s pretiravanjem, z animiranimi vložki in posebnimi učinki ...

Katere filmske komedije še poznajo? Kakšne vrste komedije – t. i. podžanre – ali zmesi komedije z drugimi zvrstmi? Na primer: romantična komedija, najstniška komedija, črna komedija, tragikomedija, komični muzikal, komična drama, mokumentarec ali psevdodokumentarec, parodija, športna komedija, slapstick ali burka ... Kako so te komedije lahko smešne na različne načine? Na primer: komedija slapstick, pri kateri najprej pomislimo na Charlieja Chaplina, komično ustvarja na telesni ali fizični ravni – z gibanjem, padanjem, metanjem predmetov, spotikanjem, plesom, celo pretepanjem. Pri komičnih dramah komično običajno ustvarja dialog, torej na besedni ravni. Psevdodokumentarec in parodija oponašata različne filmske zvrsti, žanre, klišeje, tehnike ...

**Vizualna podoba
filma, vizualne
metafore in posebni
učinki**

Kako je videti film **Poletje, ko sem se naučila leteti**? Kakšne barve so še posebej poudarjene in zakaj? Na kaj mlade spominjajo? So svetle ali temne, močne, nasičene ali blede, naravne ali kričeče? Zakaj mislijo, da je tako? Kaj pa svetloba v filmu – je film posnet z veliko ali malo svetlobe? Zakaj?

Še enkrat si oglejte odlomek iz filma s prizorom na plaži.

Kaj so filmski posebni učinki? Na katerih mestih so uporabljeni v filmu – se spominjajo dlak na nogah, ki so namenoma prikazane nerealistično, skoraj kot bi bile šape kake živali? Zakaj mislijo, da je režiser izbral tak prikaz? Kaj pa babica, ki ubije oso – na kaj jih tisti del filma spominja, morda na kake akcijske filme, filme z borilnimi veščinami? Kaj se v tem prizoru še spremeni – glasba, hitrost dogajanja (posnetek je pohitren) ...?

Kaj pa govoreči brancin in pajek? Kakšno vlogo imata – zakaj spregovorita? Kakšno vlogo ima pajek, kaj simbolizira? Kako se to spremeni v filmu in kdaj?

Kaj pa animacija? Tudi ta se pojavi v filmu, npr. ko Sofija vidi Marka na bazenu, ali ko z Juli sestavljata seznam ciljev za poletje, ki ju čaka. So še v kakem drugem filmu videli animirane dele v igranem filmu, ali obratno, igrane dele v animiranem filmu? Zakaj mislijo, da so jih ustvarjalci in ustvarjalke uporabili na takšen način?

Kaj pomeni naslov filma? Zakaj se junakinje v filmu »naučijo leteti«, se dvignejo v zrak? V filmu se s pomočjo posebnih učinkov najprej Luce, nato pa še Sofija in Marija dvignejo v zrak. Kako to razumejo učenci in učenke? Ali gre za dejansko letenje? Kaj simbolizira, s čim povezujejo letenje, nebo, oblake, sonce, veter v laseh? Če so že dovolj stari, se lahko z njimi pogovarjate o tem, kaj pomeni metafora. Kje metafore po navadi srečajo? Se spomnijo kakšnega primera? Kako se razlikujejo besedne in slikovne metafore?

Reševanje nesoglasij

Kakšen značaj imata Marija in Nikola, kakšni osebnostni potezi jima preprečujeta, da bi se že prej pobotala? Se morda česa bojita – in če je tako, česa? Kako se babica Marija spremeni od začetka do konca filma? Kaj pa Nikola? Od kod ta sprememba? Kakšna je v primerjavi z njima njuna sestra Luce?

Kako sta Marija in Nikola reševala svoj spor vsa leta pred Marijinim in Sofijinim prihodom na Hvar? Zakaj (se nista pogovorila, ampak sta se izogibala drug drugemu, še celo družinam nista povedala za obstoj drugega)? Je to dober ali slab način reševanja sporov in zakaj? Kakšna bi bila druga možnost? Zakaj je pomembna komunikacija? Kaj pomeni pogovarjati se na osebni, družinski, družbeni ravni?

Pogovorite se o sporih in nesoglasjih na splošno. Kje še lahko pride do njih, razen med brati in sestrami (sorojenci)? Kaj pa med starši in otroki, prijatelji, partnerji? V šoli, na delovnem mestu? Kateri izmed teh se jim zdijo najbolj boleči za vpletene? Kakšne izkušnje imajo sami z nesoglasji in spori? Kako jih rešujejo in kako so videli reševati spore druge?

Jugoslavija, vpliv vojne na družbo in družino

Kako se v filmu odraža tema Jugoslavije in razpada Jugoslavije? Kakšne so razlike med državami in nacionalnostmi, ki so sestavljale Jugoslavijo? Katere so očitne v filmu? Denimo, razlike med srbščino in (dalmatinsko) hrvaščino. Sofija ter Luka in Ana se razumejo, pa vendar se nekatere besede, ki jih uporabljajo na Hvaru in v Beogradu, razlikujejo – kruh ali hleb; lubenica ali dinja. Katere so še razlike med življenjem v Beogradu, kot ga živi Sofija, in življenjem na Hvaru? O tem se pogovarjajo. V Beogradu nimajo morja tako kot na Hvaru, pač pa imajo jezero in hodijo na bazen. Kaj pa imajo skupnega? Glasbo, skupaj počitnikujejo, sorodstvo ... Kako otroci medsebojne razlike sprejemajo/dojemajo v primerjavi z generacijo njihovih staršev ali starih staršev?

Sofija ugotovi, da skrivnostni moški s fotografije, ki jo je babica Marija raztrgala, ni njen nekdanji ljubimec ali nesrečna ljubezen, ampak njen brat. Ko Luce odpeljejo v bolnišnico, spozna vejo družinskega drevesa, za katero prej sploh ni vedela – starega strica Nikolo, teto Dobrunko, poleg bratranca Luke pa še sestrično Ano. Z učenci in učenkami se pogovorite, zakaj babica Marija in njen brat, stric Nikola, ne govorita – in zakaj se njuni vnuki med seboj ne poznajo? Kaj se je dogajalo med vojno na Hrvaškem in v Srbiji, da ju je obrnilo drugega proti drugemu? Kdo je umrl in zakaj? Kaj mislijo, zakaj sta pustila, da je mednju, med brata in sestro, prišlo družbeno, politično dogajanje, vojna? Zakaj Dobrunka reče Sofiji, da je »med svojimi« – kaj to pomeni, biti med svojimi ljudmi? Kako naj bi se tam počutili? In če se ne?

Počitnice Film pokaže, da ni pomembno, kje si in kaj počneš, ampak da so druge, male stvari tiste, ki naredijo življenje lepo. So tudi sami kdaj imeli podobno izkušnjo?

Predlogi za dodatne dejavnosti

Učenci in učenke naj določeno obdobje (npr. en dan, nekaj dni ali en teden) spremljajo svoje vsakodnevne dejavnosti. Pri tem naj bodo pozorni na svoje občutke – psihične in fizične – in si zapisujejo, kako so se počutili pri katerih ali po katerih od njih. Denimo: kako so se počutili po pregledovanju Instagrama – jih je bolela glava, so bili napeti v hrbtu, vratu, so čutili tesnobo, zadovoljstvo, potrnost? Kaj pa po sprehodu, telovadbi, druženju s prijatelji, ukvarjanju s hobijem, s kako živaljo? Po branju knjige, pospravljanju sobe, igranju inštrumenta ...? Opozorite jih, da naj ničesar ne pričakujejo vnaprej, da ni pravih odgovorov, ampak da naj bodo odprti za vse občutke na fizični in psihični ravni, da bodo bolje spoznali sebe.

Izdelajte razredni zemljevid in na njem z učenci in učenkami označite, od kod prihaja kdo.

Poiščite še druge filme in knjige na temo poletja in počitnic. Nekaj predlogov domačih ustvarjalcev in ustvarjalk: *Bratovščina Sinjega galeba*, *Poletje na okenski polici*, *Peklenske počitnice*, *Srebro iz modre špilje* ... in filmi, kot so **Poletje v školjki**, **Gremo mi po svoje**, **Gajin svet 2** ...

Pri pouku likovne vzgoje izdelajte poletni kolaž.

Več o Kinodvorovih programih za mlada občinstva:

[Kinodvorov šolski program](#)

[Kinotrip, program mladi za mlade](#)

[Kinobalon, program za otroke in mlade](#)

[Kinoigrišče](#)